
Vergaderjaar 2022–2023

36 250 B

Wijziging van de begrotingsstaat van het gemeentefonds (B) voor het jaar 2022 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Beleid	5
2.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	5
3	Beleidsartikelen	7
3.1	Beleidsartikel 1 gemeentefonds	7
4	Bijlagen	9
4.1	Overzicht integratie-uitkeringen	9
4.2	Overzicht decentralisatie-uitkeringen	10

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3](#), eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2021 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van het gemeentefonds;

Het in die begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikel wordt in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

Wetsartikel 3

Ingevolge [artikel 5](#), eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben gemeenten gezamenlijk recht op het bedrag dat in de begroting als verplichting voor het totaal van de algemene uitkering is opgenomen. Ingevolge [artikel 5](#), tweede lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben de gemeenten gezamenlijk recht op de bedragen die in de begroting als verplichting voor het totaal van de integratie-uitkeringen en het totaal van de decentralisatie-uitkeringen zijn opgenomen.

De in dit wetsartikel opgenomen bedragen zijn niet rechtstreeks uit de begrotingsstaat af te leiden. De bedragen worden nader onderbouwd in deze memorie van toelichting.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

H.G.J. Bruins Slot

De Staatssecretaris van Financiën,

M.L.A. van Rij

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De tweede suppletoire begroting geeft een beeld van de uitvoering van de begroting 2022. De stand van de tweede suppletoire begroting wordt opgebouwd vanaf de stand van de eerste suppletoire begroting 2022.

Voor het begrotingsjaar 2022 zijn twee Incidentele suppletoire begrotingen (ISB's) gepubliceerd in verband met de energietoelage voor huishoudens met een laag inkomen. De budgettaire gevolgen van die ISB's zijn in onderhavige tweede suppletoire begroting verwerkt in de stand van de vastgestelde begroting voor ISB 1 en in de stand van de eerste suppletoire begroting voor ISB 2.

Tevens zijn diverse Nota's van Wijziging gepubliceerd bij zowel de ontwerp-begroting als bij de eerste suppletoire begroting. De budgettaire gevolgen daarvan zijn verwerkt in respectievelijk de stand van de vastgestelde begroting en van de eerste suppletoire begroting.

Overzicht coronamaatregelen

Het kabinet heeft ook in 2022 diverse (nood)maatregelen genomen om de gevolgen van de coronapandemie het hoofd te bieden. Deze paragraaf geeft een totaaloverzicht van de maatregelen die voor 2022 op de begroting van het gemeentefonds zijn genomen.

Tabel 1 Overzicht corona maatregelen op de begroting gemeentefonds (GF) (bedragen x € 1 miljoen)

Maatregel	Verplichtingen 2022	Uitgaven 2022	Relevante Kamerstukken
Bijzondere bijstand	15	15	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 2
Gemeentelijk schuldenbeleid	30	30	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 2
Re-integratie	15	15	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 2
Additionele impuls re-integratie	43	43	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 2
Gemeenteraadsverkiezingen 2022	30	30	Kamerstukken II 2021/22, 35420, nr. 466 en Kamerstukken II 2021/22, 35925 B, nr. 15
Crisisdienstverlening	33	33	Kamerstukken II 2020/21, 35570 VIII, nr. 185 en Kamerstukken 2021/22, 36120 B, nr. 2
Inkomstenderving 2020	152	152	Kamerstukken II 2020/21, 35420, nr. 207 en Kamerstukken II 2021/22, 36120 B, nr. 2
Peuteropvang	0	0	Kamerstukken II 2022/23, 36200, nr. 2
SW bedrijven	10	10	Kamerstukken II 2022/23, 36200, nr. 2
Inkomstenderving 2021	152	152	2e suppletoire begroting 2022 gemeentefonds
Dichterbij dan je denkt	8	8	2e suppletoire begroting 2022 gemeentefonds
Bijzondere bijstand zelfstandigen	5	5	2e suppletoire begroting 2022 gemeentefonds
Continuïteit van zorg	55	55	2e suppletoire begroting 2022 gemeentefonds
Handhaving quarantaineplicht	1	1	2e suppletoire begroting 2022 gemeentefonds

2 Beleid

Door wijzigingen in beleid van verschillende departementen kan worden overgegaan tot het beleggen of juist weghalen van taken bij gemeenten. Indien dit gepaard gaat met een toevoeging aan of een uitname uit het gemeentefonds, wordt dit begrotingstechnisch verwerkt. In de onderstaande tabel worden de mutaties groter dan € 30 mln. weergegeven.

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties 2022 (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Art.	Uitgaven en ontvangsten 2022
Vastgestelde begroting 2022¹	1	36.480.495
Stand 1e suppletoire begroting 2022²	1	39.880.718
Belangrijkste mutaties 2e suppletoire		
1) Ruimte onder plafond BCF 2022	1	320.917
2) Maatschappelijke begeleiding	1	34.988
3) Bijzondere bijstand	1	35.000
4) Inkomstenderving gemeenten 2021	1	152.447
5) Continuïteit van zorg	1	54.800
6) Overige mutaties	1	159.491
Stand 2e suppletoire begroting 2022	1	40.638.361

1 Inclusief NvW's en ISB: Kamerstukken II 2020/21, [35570 B, nr. 3](#), Kamerstukken II 2020/21, [35679, nr. 1](#), Kamerstukken II 2020/21, [35731, nr. 1](#) en Kamerstukken II 2020/21, [35767, nr. 1](#)

2 Inclusief NvW's en ISB2: Kamerstukken II 2021/22, [36120 B, nr. 5](#), Kamerstukken II 2021/22, [36120 B, nr. 6](#) en Kamerstukken II 2021/22, [36211, nr. 1](#)

Toelichting

1) Ruimte onder plafond BCF 2022

De ontwikkeling van het BTW-compensatiefonds en het bijbehorende plafond leiden conform het Financieel Akkoord Rijk/VNG/IPO met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering van de fondsen. Voor 2022 is vooralsnog sprake van ruimte onder het plafond, met als gevolg een toevoeging aan de algemene uitkering van € 320,9 mln.

2) Maatschappelijke begeleiding

Conform artikel 18 van de Wet inburgering 2013 voorziet het College van Burgemeester en Wethouders in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen hiervoor in 2022 een bijdrage van € 35 mln. in de vorm van een decentralisatie-uitkering.

3) Bijzondere bijstand

Om huishoudens met lage inkomens, die als gevolg van de gestegen energieprijzen in de problemen komen, gerichte hulp te kunnen bieden stelt het kabinet in 2022 € 35 miljoen extra beschikbaar voor de bijzondere bijstand in de algemene uitkering. Dit is reeds aangekondigd in de Kamerbrief over aanvullende maatregelen vanwege de gestegen energieprijzen van [20 september jl.](#)

4) Inkomstenderving gemeenten 2021

Net als over 2020 worden gemeenten ook over 2021 gecompenseerd voor misgelopen inkomsten uit belastingen en retributies als gevolg van de coronapandemie. Een groot deel van de gemeenten kan nu reeds gecompenseerd worden via een decentralisatie-uitkering. Een klein deel zal in 2023 alsnog compensatie ontvangen.

5) Continuïteit van zorg

Omwille van de continuïteit van zorg voor cliënten tijdens coronamaatregelen én voor continuïteit van het stelsel nadien zijn maatregelen genomen, om cliënten op grond van de Jeugdwet en de Wmo 2015 hulp en ondersteuning te kunnen blijven bieden. Voor 2022 wordt aanvullend een bedrag van € 54,8 mln. beschikbaar gesteld voor de meerkosten. Dit wordt uitgekeerd via de algemene uitkering (€ 19,1 mln.), de integratie-uitkering Beschermd wonen (€ 2,8 mln.) en de decentralisatie-uitkeringen Maatschappelijke opvang (€ 32,5 mln.) en Vrouwenopvang (€ 0,4 mln.).

6) Overige mutaties

Onder de overige mutaties vallen onder meer de middelen voor de decentralisatie-uitkeringen Meerkosten sociaal domein Oekraïne (€ 25,5 mln.), Dichterbij dan je denkt (€ 25,1 mln. om mensen die aan de kant staan naar arbeid te begeleiden) en Leerlingenvervoer Oekraïne (€ 22 mln.).

3 Beleidsartikelen

3.1 Beleidsartikel 1 gemeentefonds

In onderstaande tabel worden voor de verplichtingen, de uitgaven en de ontvangsten de budgettaire gevolgen van beleid van het gemeentefonds weergegeven. Hiermee worden de integrale uitgaven die samenhangen met de samengestelde beleidsdoelstelling (het nastreven van een adequate omvang van het gemeentefonds en het nastreven van een adequate verdeling van de middelen over de gemeenten) inzichtelijk gemaakt.

Budgettaire gevolgen van beleid

	Vastgestelde begroting ¹	Stand 1e suppletoire begroting (2) ²	Mutaties 2e suppletoire begroting (3)		Stand 2e suppletoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
Verplichtingen	36.480.495	39.619.270	446.837	310.806	40.376.913
Uitgaven	36.480.495	39.880.718	446.837	310.806	40.638.361
waarvan juridisch verplicht (percentage)	100%				
Financiering gemeenten					
Bijdrage aan medeoverheden	36.478.984	39.878.908	446.837	310.806	40.636.551
Algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen	31.353.140	33.948.635	373.732	54.844	34.377.211
Decentralisatie-uitkeringen	985.328	1.621.678	63.105	283.162	1.967.945
Integratie-uitkering Voogdij 18+	745.391	772.059	0	- 30.000	742.059
Integratie-uitkering Beschermd wonen	1.425.741	1.495.475	0	2.800	1.498.275
Integratie-uitkering Participatie	1.888.667	1.955.263	10.000	0	1.965.263
Integratie-uitkeringen Overig	80.717	85.798	0	0	85.798
Kosten Financiële verhoudingswet					
Opdrachten	911	1.210	0	- 810	400
Onderzoeken verdeelsystematiek	911	1.210	0	- 810	400
Bijdragen aan ZBO's/RWT's	600	600	0	810	1.410
Onderzoeken verdeelsystematiek	600	600	0	810	1.410
Ontvangsten	36.480.495	39.880.718	446.837	310.806	40.638.361

1 Inclusief NvW's en ISB: Kamerstukken II 2020/21, 35570 B, nr. 3, Kamerstukken II 2020/21, 35679, nr. 1, Kamerstukken II 2020/21, 35731, nr. 1 en Kamerstukken II 2020/21, 35767, nr. 1

2 Inclusief NvW's en ISB2: Kamerstukken II 2021/22, 36120 B, nr. 5, Kamerstukken II 2021/22, 36120 B, nr. 6 en Kamerstukken II 2021/22, 36211, nr. 1

Toelichting op de financiële instrumenten

Bijdragen aan medeoverheden

Algemene uitkering

Dit betreft de uitkering aan alle gemeenten, die ten goede komt aan de algemene middelen van de gemeenten. De uitkering is gebaseerd op de artikelen 5 en 6 van de Financiële-verhoudingswet.

Integratie-uitkeringen

Dit betreft de uitkering die wordt toegepast als rechtstreekse overheveling van middelen naar de algemene uitkering bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeleffecten. De integratie-uitkering voorziet dan in

een geleidelijke overgang naar de algemene uitkering. De uitkering is gebaseerd op [artikel 5 lid 2 van de Financiële-verhoudingswet](#). Voor een overzicht van de integratie-uitkeringen wordt verwezen naar [Overzicht integratie-uitkeringen](#)

Decentralisatie-uitkeringen

Naast de algemene uitkering en integratie-uitkeringen bevat het gemeentefonds ook decentralisatie-uitkeringen. De verdeling van de decentralisatie-uitkeringen volgt evenals de integratie-uitkeringen niet de regels van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Voor een overzicht van de decentralisatie-uitkeringen wordt verwezen naar [Overzicht decentralisatie-uitkeringen](#).

Opdrachten en Bijdragen ZBO's/RWT's

Onderzoeken verdeelsystematiek

Dit betreft het budget dat elk jaar is gereserveerd voor de uitvoering van onderzoeken op het vlak van de omvang en verdeling van het gemeentefonds en het onderhoud van het betaalsysteem.

Ontvangsten

Ten behoeve van de dekking van de uitgaven is een post Ontvangsten opgenomen. [Artikel 4, eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet](#) bepaalt dat bij (begrotings)wet voor ieder uitkeringsjaar een bedrag aan middelen van het Rijk wordt afgezonderd ten behoeve van het gemeentefonds. Op grond van het tweede lid van dat artikel zijn de uitgaven en de inkomsten van het fonds per uitkeringsjaar aan elkaar gelijk.

4 Bijlagen

4.1 Overzicht integratie-uitkeringen

Tabel 4 Overzicht integratie-uitkeringen (Bedragen x € 1.000)	
	Uitgaven 2022
Voogdij 18+	742.059
Beschermd wonen	1.498.275
Participatie	1.965.262
Verhoging raadsledenvergoeding kleine gemeenten	9.776
Uitvoeringskosten inburgering	76.021
Wijziging betalingsverloop 2021	2
Stand 2e suppletoire begroting 2022	4.291.395

4.2 Overzicht decentralisatie-uitkeringen

Tabel 5 Overzicht decentralisatie-uitkeringen (Bedragen x € 1.000)

	Uitgaven 2022
Aanpak laaggeletterdheid	6.050
Aanpak lerarentekort G4	4.000
Bed, Bad en Brood	1.600
Beeldende kunst en vormgeving	13.500
Bijzondere bijstand studenten	35.000
Bodembescherming	8.583
Brede aanpak Dak- en thuisloosheid	61.900
BRP centralisering inschrijving vergunninghouders	4.731
Buurtsportcoaches	75.005
Correctie Waterschapswegen (Knelpunten verdeelproblematiek)	3.867
Crisisdienstverlening (Jeugdwerkloosheid)	33.110
Dichterbij dan je denkt	25.112
Duurzame polder	250
Einde lening inburgeringsplichtig	2.625
Erfgoed deal	2.965
Experiment centrale stemopneming	535
Experiment gesloten coffeeshopketen	1.378
Extra capaciteit BOA's	13.000
Faciliteitenbesluit opvangcentra	9.876
Gemeengteraadsverkiezingen 2022	30.380
Gezond in de stad	34.626
Handhaving quarantaineplicht	1.357
Informele scholing	243
Inkomstenderving gemeenten 2020	151.794
Inkomstenderving gemeenten 2021	152.447
Invoeringskosten omgevingswet	150.000
Jeugd	21.700
Jeugdcontributie Bibliotheek	312
Jeugdhulp aan kinderen in een AZC	5.100
Kansen voor alle kinderen	85.000
Leerlingenvervoer Oekraïne	22.000
LHBTI beleid regenboogsteden	1.473
Maatschappelijke begeleiding	34.988
Maatschappelijke opvang	418.387
Mantelzorgbeleid	1.500
Meerkosten Oekraïne sociaal domein	25.500
Ondersteuning RES proces	8.803
Onderzoek Almere integratie	27
Online weerbaarheid	317
Parkstad conferentie	10
Samenwerkingskader Scherpenzeel	78
Slavernijverleden	958
Stedelijk vernieuwingsgebieden	2.000
Uitstapprogramma prostituees	4.000
Uitvoeringskosten klimaatakkoord	112.591
Uitvoeringskosten omgevingswet	938
Veilige steden	520
Veiligheidshuizen	7.699
Versterken sociale basis	11.000
Versterking arbeidsmarktregio's	14.541
Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag	10.000

	Uitgaven 2022
Versterking dienstverlening gemeenten: systeemleren	5.000
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	3.825
VN Decennium	61
Voorkomen discriminatie naar herkomst	172
Voorschoolse voorziening peuters	30.200
Vrouwenopvang	231.651
VTH-taken	46.700
Werktoegeleiding jongeren	42
Wet kwaliteitsborging bouwen	24.755
Windpark N33	1.790
Wijziging betalingsverloop decentralisatie uitkeringen	10.373
Stand 2e suppletoire begroting 2022	1.967.945